

Istoria Bibliotecii Academiei Române*

Acad. Ioan-Aurel Pop

Președintele Academiei Române

O istorie a Bibliotecii Academiei Române nu s-a mai scris până acum și este puțin probabil că se va scrie curând. De aceea, proiectul actual, care se derulează sub ochii noștri, este o realizare remarcabilă, fără precedent, întreprinsă sub direcția actualului director, profesorul Nicolae Noica, membru de onoare al Academiei. Toți cei sceptici au văzut că treaba merge înainte cu succes, că volumele/tomurile (șapte scoase până azi) apar unul după altul și că acoperă treptat toată viața instituției.

Biblioteca Academiei Române, creată în 1867, la un an după fondarea Societății Literare (strămoașa Academiei Române), a avut dintru început misiunea de a strânge la un loc, organiza și de a pune în valoare colecțiile naționale specifice; de a elabora și edita Bibliografia Națională retrospectivă pentru toate tipurile de documente. Obiectivele și atribuțiile instituției s-au lărgit mereu în cei 157 de ani trecuți de

la fondare. Astăzi, instituția este cea mai importantă bibliotecă tezaur, cea mai valoroasă bibliotecă de erudiție din România. Colecțiile sale au o structură enciclopedică, începând cu cele mai vechi texte în limba română (de la 1521 încoace) sau în limbile de cancelarie și cult care au circulat în interiorul spațiului românesc (slavona, latina, turco-osmana, româna, greaca, araba, armeană, ebraică, maghiară etc.) până la ultimele publicații de orice tip și pe orice suport. Colecțiile speciale, aflate în patrimoniul Bibliotecii Academiei Române, îi asigură acesteia un loc unic pentru conservarea manuscriselor și cărților rare din Europa. Dintre ele, colecția de manuscrise este cea mai bogată din țară, iar colecțiile Cabinetului de Stampe, cele ale Cabinetului de Numismatică, ale Cabinetului de Muzică și ale Cabinetului de Hărți sunt adevărate puncte de referință în

**Alocuțiune susținută cu prilejul lansării lucrării „Istoria Bibliotecii Academiei Române”, vol. III: perioada 1919–1947 (15 octombrie 2024, Aula Academiei Române)*

domeniu. Nicio lucrare de istorie a științelor (disciplinelor) individuale și culturii nu se poate realiza fără apelul la zestrea acestui așezământ. Custozii și, în mare măsură, valorificatorii acestor valori sunt bibliotecarii, majoritatea lor cercetători în diferite domenii.

Biblioteca este o instituție vie, organizatoare de conferințe, congrese, colocvii, prezentări de cărți, expoziții de artă, de carte rară, expoziții documentare. În cadrul său, se desfășoară o viață culturală de cea mai înaltă ținută, legată de moștenirea culturală a poporului român, dar și de destinele altor popoare ale lumii, popoare ale căror creații intelectuale sunt găzduite sub bolțile renumitului for de conservare a valorilor. Fie și numai numele unora dintre directorii Bibliotecii Academiei Române arată forța și prestigiul instituției: Ioan Bianu, Radu R. Rosetti, Ioan I. Nistor, Mircea Malița, Perpessicius (Dimitrie S. Panaitescu), Tudor Vianu, Șerban Cioculescu, Victor Emanuel Sahini, Gabriel Ștrempel, Dan Horia Mazilu, Florin Filip. Aceștia au fost, cu toții, distinși cărturari și membri marcanți ai Academiei Române și au păstrat, indiferent de vreme și de vremi, îndeplinirea misiunii instituției la cel mai înalt nivel.

În această epocă de marasm și de incertitudine pentru cultură, educație, creație autentică și acribie științifică, în acești ani de confuzie a valorilor și de reușite facile pentru carieriști, Biblioteca Academiei Române rămâne un reper intelectual solid. Cultura înaltă, creația științifică, artele de referință contemporane nu se pot practica fără izvoare, fără cunoașterea stadiului la care au ajuns diferitele domenii ale

cunoașterii, fără zestrea lăsată de marii oameni ai trecutului. La o istorie dezvoltată a Bibliotecii Academiei s-au gândit mulți, dar aceasta a rămas până astăzi în stadiul de proiect. Iată că noua conducere și colectivul de cercetători ai instituției împlinesc un mare deziderat și pun în practică gândul mai vechi. *Istoria Bibliotecii Academiei Române* vrea să răspundă dorinței savanților, a intelectualilor, să retrezească gustul tinerilor pentru carte, pentru manuscrise, pentru stampe, pentru monede și medalii, pentru hărți, adică pentru acele grăunțe de aur elaborate de mințile cele mai luminate și lăsate moștenire urmașilor. Volumele actuale, care cuprind istoria instituției dintre anii 1919–1947, se referă poate la cea mai înfloritoare perioadă, determinată de entuziasmul de după Marea Unire, când țara era întreagă și promitea să descătușeze toate energiile vitale ale poporului român. Cărțile au o formă grafică deosebită, care îndeamnă și ea, dincolo de conținutul valoros, la lectură. Istoria prezentată azi dezvăluie cititorilor toate acumulările Bibliotecii de-a lungul celor aproape trei decenii, colecțiile sale, toate publicațiile și toate activitățile sale. Lumea va putea să vadă astfel câtă efervescență spirituală cuprind aceste vechi bolți, cum s-a făcut „creșterea limbii românești”, care au fost laboratoarele științei, cum s-a plămădit arta, spre „a patriei cinstire”.

Biblioteca – după cum se vede din istoria aceasta – este și o poartă a noastră deschisă spre lume, o modalitate de adecvare a elitei intelectuale românești la marile curențe culturale europene și universale, un fel specific de promovare a dialogului nostru cu societatea.